

panelið

Sjónvarp — ja ella nei

Tað eru onglendingar, sum hava hetta orðafelli: «My home is my castle.» Á føroyskum er tað: «Heim mitt er min borg.» Hetta er ein rámandi sannleiki, sum vit, hvør í sínum lagi, vilja fjálga um, einum sjálvum og teimum ein er góður við til gleði og gagn. Vit leggja heila hjarta okkara í, tá ið vit syngja:

Um millum gyltar borgir...

Heim, heim, kæra heim! Nei einki er sum tú, sum tú, mitt kæra heim.

Henda borgin — heimið — hevur til allar tíðir havt sínar figgindar, sum uppá ymiskar mátar hava framst atsóknir at tí einstaka heiminum. Tíð okkara hevur fleiri slíkar figgindar, sum til dæmis hesi skitnu blóðini, har ikki bara tær svínsku myndirnar gera sitt niðurbrótandi arbeiði, men tað skrivaða orðið í teimum er ikki minni skaðiligt, tí har verður ómoralurin settur í eitt heilt annað ljós, enn tað, sum andin í tí kristna heiminum hevur roynt at læra barnið. So her kemur ein spenningur inn um múrarnar á «My home is my castle.»

Aðrir figgindar ein kundi steðga við, er til dæmis hetta nýggja fyrbrigdi, sum danskarnir kalla «det papirløse ægte-skab.» Í dag er talið komið uppá 150.000 pør har niðri í Danmark.

Jú figgindarnir eru nógvir, og er tað ein spurningur, um vit ikki nú fara at fáa ein figginda aftur at, nú talan er um at vit skulu hava sjónvarp.

Ja, men skulu vit hava sjónvarp?

Jú, sambært tað, sum landsstýrismaður D. P. Danielsen sigur í Sosialinum nr. 15, 25. februar, so letur til, at her er einki at ivast í. Hann sigur millum annað: «Tað nyttar ikki at bera seg undan sjónvarpspurninginum... eini 600 sjónvarpstól eru í landinum, mest í Havn, og er eingin ivi um, at hetta tal verður at vaksna rættuliga skjótt líkamikið um einum dæmar tað ella ikki...»

Hetta er ábyrgdarleys tala av einum av landsins toppolitikarum. Hetta ber boð um, at teir, sum valdir eru til at stýra landskútu okkara, ikki vilja stýra, men renna skútuna uppá land, og tá

I dag:

Henry Andreasen, trúboðari

— Kunnu vit ikki í dag fáa at vita, hvat hetta kemur at kosta landinum, partur okkara av Nordsat, sjónvarpsstovnur okkara í Havn við tólum og arbeiðsfólki og so sjónvarpstólini um alt landið. Tað er ófatuligt at taka eina prinsipavgerð, uttan at vita, hvat henda avgerð kemur at kosta, skrivar Henry Andreasen m.a. í panelgreinini.

ið skaðin er hendur, so bota teir skútuna og siglt verður so við hesi lappaðu skútu. Hann sigur, at sjónvarpstólini eru komin, ja, men hvi hevur fólk fingið sær tey? Var tað ikki tað sama, tá ið trolloyvi í sínari tíð varð givið til heimaútróðrarbátar okkara. Fleiri trolbátar vóru komnir til landið stutt framanundan, og varð hetta brúkt sum próvforsla fyrri, at nú mátti gevast loyvi til troling. Men hvar var stýringin?

Men sum sagt, tað letur til at vit skulu hava sjónvarp, og tað fyrri ein og hvønn pris. Hesin prisur er bæði í pengum og øðrum kostiliggum virðum.

Í øllum føri tykist hetta at vera hugsanin millum teir allar flestu løgtingsmennar. Tí tá ið álitið frá teirri nevnd, sum lögtingið í sínari tíð setti hesum máli viðvíkjandi, kom fram á tingborði í 1973, so var tað bert ein løgtingsmaður — Kjartan Mohr — sum mótmælti hesum út frá tí sjónarmiði, at sparikivurin átti nú at verða settur á, so at skattaborgaranna peningur varð brúktur til annað meira samfelagsgagnligt endamál. Hann helt, at stovnskostnaðurin av einum sjónvarpi, kr. 10 milj., var ein peningahædd, sum ein átti at tikið seg aftur í at brúka. Eisini rakstrarpeningurin 2.175.000 kr.,

taldi við í landshúsarhaldinum. Hesum gevi eg honum fulla rættin í.

Sum sagt var hetta í 1973, so nú eru hesi tölur broytt og tað í ólukku-máta. Sambært Kristiligt Dagblad 15. í hesum m., so koma bara kanningar-nar, um ein felags tele-satelit «Nordsat» fyrri norðurlöndini at liggja um 13,3 milj. kr. Meðan sate-litturin og raksturinn verður hundraðir og aftur hundraðir av milliónum, ja so dýrur, at finnlendingar ikki halda seg at hava ráð at vera uppií. Danskarnir ógvast eisini. Og minnst meg rætt frá einari aðrari frágreiðing, so verður parturin hjá dænum um 300 milj. Men einki hoyrist um at føroy-ingar ógvast.

Kunnu vit ikki í dag fáa at vita, hvat hetta kemur at kosta landinum, partur okkara av Nordsat, sjónvarpsstovnur okkara í Havn við tólum og arbeiðsfólki og so sjónvarpstólini um alt landið. Tað er ófatuligt at taka eina prinsipavgerð, uttan at vita hvat henda avgerð kemur at kosta.

Peningaliga er tað ein álvarsamur spurningur; men tað undrar meg at so lítið varð nortið við onnur virði enn tey, sum máld verða í peningi, sum hetta kemur at kosta okkum.

Tí sannleikin er jú tann, at við einum sjónvarpi verða kreftir sleptar leys-

ar, sum konir menn meta at hava størri ávirkan á okkum menniskju enn hesar fyra aldargomlu: familjan, kringumstøðurnar (miljø), skúlin og á-trínaður.

Hesi fyra hava nú í øldir verið tey, sum fyrri ein stóran part hava givið okkum tað skap, sum vit eru farin igjøgnum livið við. Men nú skal eitt 5. koma afturat, og eitur hetta sjónvarp, ella sum onglendingurin Milton Shulman kallar: «Tað glúpska eygað.»

At hetta kemur at hava alstóra ávirkan á okkum, kann ein sjálvur siga sær, tá ið ein hoyrir hagtölina úti frá tí stóru verð, har tey nú í fleiri ár hava havt sjónvarp og tí gjørt royndir, sum vit mugu leggja oyru okkara til. Tí hesar royndir eru bæði uppá gott og ilt, og fá-vitskurtur má tann kallast, sum ikki tekur við læru av teimum royndum, ið onnur hava gjørt. Her vil eg nýta høvi til at takka Tormóði Dahl fyrri ta fráluku grein, ið hann hevði í Dimmalætting 19. februar um hetta evni. Enn einaferð takk Tormóð!

Hagtölina frá Onglandi vísa, at eitt enskt miðalbarn frá tí tað er 3 ár og til tað fyllir 18 ár, hevur sitið 22.000 tímar — ella tvey ár og triggjar mánaðir út í eitt — frammanfyri sjónvarpinum og hevur sostatt frá sjónvarpinum tikið við ávirkan meira enn frá lærara, foreldrum og ætt.

Og fara vit til Amerika, so verða tölur hesi, at ið hesin javnaldrin fer úr barnaskúlanum, so hevur hann sitið 10.000 tímar á skúlabeinki, men 20.000 tímar frammanfyri sjónvarpi. Hagtölina siga, at tá ið ein amerikanari er 70 ára gamal, tá hevur hann sitið samfull 9 ár av lívi sínum frammanfyri sjónvarpi.

Av hesum siggja vit gjølla, hvørjar ómetaligar kreftir, ið verða sleptar leysar, við at eitt land fær sær eitt sjónvarp.

Tað kann ikki mótsigast, at vánaligir filmir hava havt ringa ávirkan á mangt eitt sinni. Ja, innbrot og annað ljótt í einum filmi, hevur funnist aftur úti í gerandislivinum. Hetta hava vit dæmir um. Tað sædda setti slíkt prek á sinnið, at ikki slapt frá hesum, og var hetta tann beinleiðis orsøkin til, at

hetta sama skuldi roynast uttan fyrri biografið.

Sjónvarpið kemur at kasta ein brand av ófriði inn í heimini. Tá ið foreldrin vilja hava tað slókt vegna okkurt ljótt, sum verður vist, meðan børnini av forvitni vilja sleppa at siggja. Í staðin fyrri at verða miðsavnandi verður sjónvarpið nakað, sum kemur at skapa klandur innan borgarmúrar.

Sjónvarpið verður eitt ræðuligt vápn hjá politikarum ella ávisum monnum teirra millum. Tað verður ikki altíð spurningurin um dygdina í hesum monnum, men ein spurningur um at duga at føra seg í hesum glúpska eyganum. Tað verður ein spurningur um nakað av sjónleikarakynstri.

Tað eru teir politikarar, sum verða hildnir at vera falnir millum annað, tí teir ikki høvdu sjónvarps-tekki. Hildið verður, at Harald Macmillan fall uppá hetta. Eisini verður mett í dag, at presidenturin Roosevelt, hann, sum kom til tað demokratiska konventið í rullistóli — ikki hevði klárað seg í einum sjónvarpi. Hann hevði ikki sjónvarpstekki.

Heldur ikki Churchill vildi klára seg væl í einum sjónvarpi, og tað mugu vit siga er ein óhugnaligur tanki. Hetta reystmenni, sum leiddi tann fria heim-in til sigur imóti Hitler.

Og hvat, um vit fáa eitt politiskt lítið sjónvarp?

Løgtingsformaðurin J. Fr. Øregård segði undir teirri eini viðgerðini av hesum máli: «Guð náði okkum, um føroyskt sjónvarp fær vinstrahalla leiðslu.» Hetta gevi eg honum rætt í, men líka so nógv, um ikki meira óttist eg fyrri eini høggravendari leiðslu, har kristindómur-in verður spentur fyrri vognin hjá kapitalistunum, so at hann gerst ein karikarturur av tí, hann í veruleikanum er. Hesum hava vit longu her á landi fingið eina ræðumynd í tí fasismu, sum letur til at hava fingið fótin fastan her.

Nú má eingin trúgva um meg, at eg einki gott dugi at siggja í einum sjónvarpi. Sjálvandi dugi eg tað, men vansarnir eru stórir enn fyrirnir og tí eiga vit at siga nei til sjónvarp.

Henry Andreasen

TRADERLINE

Vit ferma

hvønn mánadag og týsdag	í Alborg
hvønn mikudag	í Halmstad
hvønn hósdag	í København

2. hvørja viku í Larvik	(næstu ferð 3/4)
3. hvørja viku í Alesund	(næstu ferð 7/4)
3. hvørja viku í Sandnes	(næstu ferð 11/4)
4. hvørja viku í Blyth	(næstu ferð 14/4)

í Antwerpen

til Føroyar

Frystikontainarar eins væl og vanligir kontainarar eru tøkir

AVGREIÐSLUR:

Chr. Jensen, tlf. 122566 Alborg
A/s Traderline, tlf. 203311 København
Wilson & Co., tlf. 18135 Halmstad
Bugge & Olsen, tlf. 82090 Larvik
J. Hagenæs, tlf. 24078 Alesund
T. Schanche Olsen, tlf. 66028 Sandnes
W. Harney & Co., tlf. 2331 Blyth